

In memoriam Boris Vizer

06.03.1928-02.03.2017

La început de primăvară a plecat în veșnicie profesorul universitar, doctorul habilitat în științe istorice *Boris VIZER*.

Boris Vizer a avut o viață zbuciumată. A reușit să înscrie cu multă pasiune și devotament o filă memorabilă în istoria științei și învățământului din Republica Moldova.

A văzut lumina zilei la 6 martie 1928 în satul Molochișul Mare, raionul Râbnița, RASS Moldovenească. Tatăl, Constantin Anton, originar din satul Cernac, raionul Rezina, a fost profesor la Școala agricolă din Tiraspol, director de școală. În anul 1937 a fost represat.

Mama, Glikeria Hariton, provenea dintr-o familie de țărani înstăriți. După deportarea soțului, a dus povara casei și grija copiilor. Boris pleacă la școală în orașul Tiraspol, apoi învață în școlile din satele Speia și Molochiș. Absolvă școala medie moldovenească de 10 ani din orașul Râbnița

în 1948 și, în același an, este admis la Facultatea de Istorie și Filologie, specialitatea Istorie, a Universității de Stat din Moldova. După absolvirea facultății este îndreptat la școala medie din satul Bulboaca, raionul Bulboaca (azi, Anenii Noi), unde activează în calitate de învățător de istorie. Se remarcă în calitate de pedagog de vocație, dar și ca un bun organizator. Aceste calități sunt apreciate de autorități și deja în anul 1956 este numit director de școală în satul Geamăna, același raion.

Pasiunea pentru lectură și cercetare îl fac să susțină examenele de admitere și din noiembrie 1957 devine aspirant la Filiala Moldovenească a Academiei de Științe din URSS, din 1958, Institutul de Istorie. La finele studiilor, la recomandarea foștilor îndrumători, devine colaborator științific inferior la Institut, apoi colaborator științific superior. Teza de doctor în științe istorice o susține în anul 1962. În 1967 este numit secretar științific al grupului de coordonare în domeniul științelor sociale. Concomitent, din 1964, îndeplinește funcția de șef al redacției de istorie la Enciclopedia Sovietică Moldovenească.

În perioada 1968-1971 activează în calitate de șef al Sectorului „Istoria Moldovei din perioada sovietică” al Institutului de Istorie. Pentru succese deosebite în cercetarea științifică, dar și aptitudini organizatorice, în anul 1971 este desemnat în funcția de director adjunct al Institutului de Istorie, iar din 1974 devine director al acestui Institut. În anul 1976 susține cu succes teza de doctor habilitat în științe istorice. Devenit director al institutului, Boris Vizer și-a pus ca scop să schimbe componența etnică a cadrelor și a început să completeze institutul cu tineri moldoveni, absolvenți ai Universității de Stat din Moldova. Așa au ajuns la institut și în aspirantură (unii trimiși la Moscova) Valeria Cozma, Andrei Eșanu, Andrei

Galben, Ion Țurcanu, Gheorghe Gonța, Gheorghe Postică, Leonid Bulmaga și mulți alții, în total mai mult de 30 de persoane – floarea științei istorice de azi. Anume acest lucru este condamnat de autorități și în august 1978 este nevoit să părăsească Institutul de Istorie. Însă, grație experienței profesionale, imediat este angajat la Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, la Facultatea de Istorie și Pedagogie. Din 1978 activează în calitate de profesor interimar la Catedra de istorie universală. În anul 1981, este ales în funcția de profesor universitar la Catedra de istorie a URSS, ulterior este șeful acestei catedre. După crearea Catedrei de istoria Moldovei, îndeplinește funcția de șef al catedrei. În perioadele 1980-1981 și 1990-1992 a activat în calitate de decan al Facultății.

Activitatea sa științifică se referă la evenimentele secolului XX, fapt ce ne ajută să cunoaștem istoria Moldovei în componența Uniunii Sovietice și schimbările ce s-au produs după declararea independenței Republicii Moldova. A publicat mai multe volume enciclopedice, monografii, studii, a fost autor al manualelor pentru învățământul preuniversitar și universitar.

Fiind un adevărat patriot, a vorbit și a publicat lucrări care țin de istoria neamului românesc, studii care intrau în contradicție cu politica oficială a statului. Nu în zadar, după declarația făcută la Adunarea generală a istoricilor din Moldova, în primăvara anului 2003: „Săraci așa cum ne știm, sortiți pe lumea asta, onești ne vrem, nu vrem să fim slugoi la ruși și basta!”, mult timp nu era dorit de autorități.

La fel ca pentru orice savant, pentru Boris Vizer, cel mai fericit lucru în cercetarea științifică era editarea lucrărilor. S-a bucurat de publicarea primului său articol și, ulterior, era mulțumit când scotea la capăt lucrările colective, la care a devenit

conducător în cadrul Institutului de Istorie. Așa apare volumul II al „Istoriei Moldovei”. A lucrat foarte mult asupra „Istoriei economiei naționale” în patru volume, „Социалистическая индустриализация рабочего класса” („Industrializarea socialistă a clasei muncitoare”). Urmează „Развитие сельского хозяйства” („Dezvoltarea agriculturii”), o monografie personală. O altă lucrare colectivă este „Коллективизация сельского хозяйства” („Colectivizarea agriculturii”). Ulterior, va publica monografia „Pe calea urbanizării (orașele Moldovei în anii `40-`60 ai sec. XX)”.

A fost cel care a însuflit colegiul de redacție al volumului jubiliar „Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău”, 1940-2000, care a fost publicat în anul 2000. Timp de mai mulți ani a îndeplinit cu responsabilitate și dăruire atribuțiile de redactor șef-adjunct al Revistei de Științe Socioumane a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”.

A fost conducător științific al numeroaselor teze de licență, master și doctor în științe istorice. A făcut parte din componența Seminarului științific de profil la specialitatea „Istoria Românilor”/„Istoria Universală”, a Consiliilor științifice specializate, participând cu interes la redactarea și recenzarea tezelor de doctor și doctor habilitat în istorie. A fost referent oficial la mai multe teze de doctor în științe istorice.

Meritele pentru activitatea științifică și didactică au fost apreciate de autorități. A fost Laureat al Premiului de Stat în domeniul științei și tehnicii (1972). I-au fost decernate diplome de onoare ale Ministerului Educației și Guvernului din Moldova. În anul 2000 este decorat cu Medalia „Meritul Civic”.

Binevoitor, cu mult spirit civic, tenace, a format mai multe generații de cadre

didactice, savanți, manageri. Înzestrat cu calități deosebite și cu o voință puternică, persecutat de către autoritățile comuniste, dar nesupus îndochinării, Boris Vizer a reușit să păstreze și să promoveze spiritul național românesc, în pofida tuturor impedimentelor. A fost un exemplu de adevărat istoric. A fost un pilon al românității și bărbăției, al curajului și devotamentului, adevărului și dreptății.

Rămân în memorie faptele savantului, pedagogului și omului de stat Boris Vizer. Prin dispariția sa, știința istorică națională pierde un om de o valoare excepțională, o personalitate cu alese calități intelectuale, a cărui imagine luminoasă va rămâne în amintirea noastră.

Să-i fie țărâna ușoară și să se odihnească în liniște.

Valentina Ursu, *conf. univ. dr. în istorie,*
Șefa Catedrei de geografie și patrimoniu cultural,
Facultatea de Istorie și Geografie,
UPS „Ion Creangă”